

Bijzonder Beheer Barometer

Februari 2021

Universiteit
Leiden

Faillissementgolf nog steeds aanstaande, steunmaatregelen zorgen voorlopig nog voor uitstel

De invloed van de coronacrisis op de Nederlandse samenleving is groot, zowel op maatschappelijk als economisch gebied. De verlenging van de steunmaatregelen zorgde ervoor dat de verwachte instroom bij de bijzonder beheer afdelingen van de banken uit bleef. Het aantal faillissementen lag in Q4 2020 wederom op een historisch dieptepunt, in lijn met het vorige kwartaal.¹ Volgens de uitkomsten van de tweede Bijzonder Beheer Barometer (“BB-Barometer”) is het uitblijven van de verwachte instroom slechts uitstel en zeker geen afstel. Het merendeel van de 122 herstructureringsexperts is het erover eens: de toename van de instroom bij bijzonder beheer zal een kwartaal later (Q2 2021) plaatsvinden dan eerder gedacht.² Als belangrijkste reden wordt genoemd de aangekondigde verlenging van de steunmaatregelen. De piek in de instroom wordt ook een kwartaal later verwacht, in Q3 2021. De sectoren horeca, groot- en detailhandel, cultuur en recreatie zorgen hierbij voor de hoogste verwachte instroom.

De faillissementgolf is volgens het panel van herstructureringsexperts niet van de baan, een hoogtepunt wordt nu voorzien in Q4 2021. Het is opvallend dat verwacht wordt dat het hoogtepunt van het aantal faillissementen één kwartaal later plaatsvindt dan het hoogtepunt van de instroom bij bijzonder beheer (Q3 2021). De kans dat ondernemingen succesvol uit bijzonder beheer komen is volgens het panel met 41% afgenomen. Bovengenoemde ontwikkelingen verrassen ons niet mede gezien het hogere schuldniveau van ondernemingen en afbouw van steunmaatregelen waardoor sommige (liquiditeits)problemen van ondernemingen niet oplosbaar zullen zijn. Verlenging van de periode waarover belastinguitstel en terugbetaling mogelijk is alsmede meer maatwerkoplossingen per sector zijn volgens het panel de meest cruciale extra overheidsmaatregelen om het aantal faillissementen te beperken.

De Belastingdienst krijgt belangrijke nieuwe rol als financier

Er wordt door veel ondernemingen gebruik gemaakt van de overheidsmaatregel ‘Bijzonder uitstel van betaling vanwege coronacrisis’. Volgens het panel van herstructureringsexperts wordt de terugbetalingsverplichting van deze belastingschuld (als gevolg van de coronacrisis) de belangrijkste reden voor instroom naar bijzonder beheer. Uiteraard is het nog maar de vraag of ondernemingen, in andere economische omstandigheden in staat zijn de opgebouwde schulden af te betalen. Wij achten de kans groot dat, als onderdeel van een financiële herstructurering, ook de Belastingdienst gevraagd gaat worden om bij te dragen in de oplossing. De vraag is of de Belastingdienst de juiste mogelijkheden krijgt en voldoende op deze nieuwe rol is voorbereid? Als ze deze belangrijke nieuwe rol niet goed (kunnen) invullen zullen veel van de steunmaatregelen weggegooid geld blijken en gaan veel ondernemingen alsnog onnodig failliet.

Over de Bijzonder Beheer Barometer

De BB-Barometer is gebaseerd op een survey die plaatsvindt onder een panel van experts, onder wie bijzonder beheer bankiers, insolventieadvocaten, herstructureringsadviseurs en investeerders. De doelstelling van de barometer is om op een andere wijze de staat van de economie in Nederland in beeld te brengen. De BB-Barometer is een initiatief van PwC en Universiteit Leiden.

1) De bronnen van het rapport staan vermeld op pagina 25, 26 en 27

De belangrijkste resultaten van de Bijzonder Beheer Barometer

Door verlenging van de steunmaatregelen stijging instroom bijzonder beheer kwartaal later met hoogtepunt in Q3 2021

Het merendeel van het panel van herstructureringsexperts is het er over eens: de toename van de instroom bij bijzonder beheer zal een kwartaal later (Q2 2021) plaatsvinden dan eerder gedacht. Als reden wordt genoemd de aangekondigde verlenging van de steunmaatregelen. De piek in de instroom wordt ook een kwartaal later verwacht, in Q3 2021.

Pagina 5

Belangrijke nieuwe rol voor de Belastingdienst als financier

De Belastingdienst is als gevolg van de steunmaatregelen een belangrijke nieuwe financier geworden voor veel ondernemingen. Het niet tijdig kunnen terugbetalen van deze schulden wordt volgens het panel de belangrijkste reden voor de instroom bij bijzonder beheer. Wij achten de kans groot dat, als onderdeel van een financiële herstructurering, ook de Belastingdienst gevraagd gaat worden om bij te dragen in de oplossing. De vraag is of de Belastingdienst de juiste mogelijkheden krijgt en voldoende op deze nieuwe rol is voorbereid?

Pagina 9

Verwachte instroom bij horeca, groot- en detailhandel, cultuur en recreatie het hoogst

In lijn met de vorige BB-Barometer worden de horeca, groot- en detailhandel, cultuur en recreatie genoemd als de sectoren waar de verwachte toestroom naar bijzonder beheer het komende kwartaal het hoogst is.

Er zijn ook sectoren die juist profiteren van de coronacrisis. Het panel noemt de ICT en financiële dienstverlening als sectoren waarbij de verwachte instroom bij bijzonder beheer het minst is.

Pagina 12

Hoogtepunt faillissementen in Q4 2021. Overheidsmaatregelen zijn wenselijk om golf te beperken

Faillissementgolf niet van de baan. Er wordt een toename van het aantal faillissementen verwacht met een hoogtepunt in Q4 2021. Verlenging van de periode waarover belastinguitstel en terugbetaling mogelijk is alsmede meer maatwerkoplossingen per sector zijn volgens het panel de meest cruciale extra overheids- maatregelen om het aantal faillissementen te beperken.

Pagina 16

1

De instroompiek bij bijzonder
beheer verschuift naar Q3 2021
als gevolg van de verlenging
van de steunmaatregelen

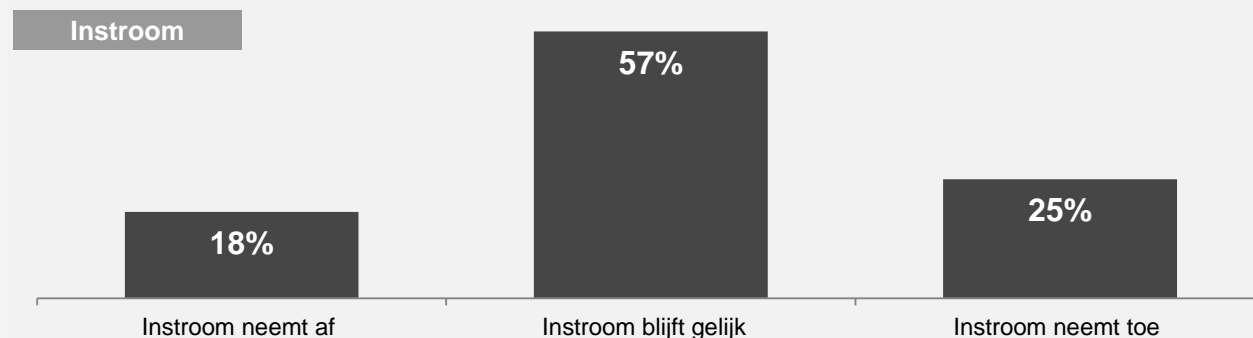
“

Het is nog steeds stilte voor de storm,
dit blijkt uit de beperkte instroom van het
aantal dossiers de afgelopen maanden.

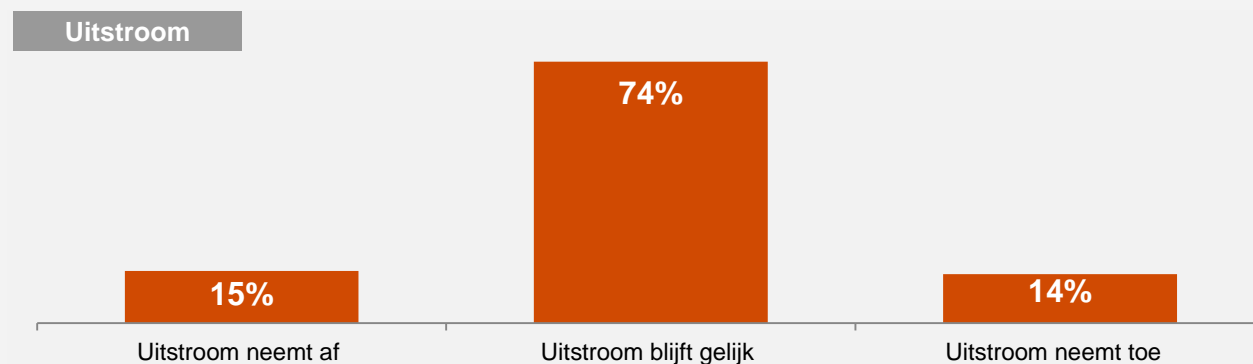
Bijzonder beheer bankier

Eerder verwachte sterke toename instroom van het aantal bijzonder beheer dossiers blijft dit kwartaal uit

Vraag: Hoe is dit kwartaal de ontwikkeling van de instroom van het aantal bijzonder beheer dossiers ten opzichte van het afgelopen kwartaal?

Vraag: Hoe is dit kwartaal de ontwikkeling van de uitstroom van het aantal bijzonder beheer dossiers ten opzichte van het afgelopen kwartaal?

Verwachte toeloop van nieuwe dossiers bij bijzonder beheer blijft uit

Slechts 25% van het panel van herstructureringsexperts geeft aan dat de instroom van het aantal dossiers bij de bijzonder beheer afdelingen dit kwartaal is gestegen. Dit is een forse afwijking ten opzichte van de vorige BB-Barometer (november 2020), aangezien toen de experts het er bijna unaniem (96%) over eens waren dat de instroom dit kwartaal zou toenemen. Dit vooruitzicht was destijds vooral gebaseerd op de verwachte afbouw van steunmaatregelen en diens gevolge toenemende liquiditeitstekorten.

Uitstroom van dossiers blijft stabiel

De uitstroom van het aantal dossiers laat, in lijn met de instroom, een stabiel beeld zien. Zo geeft 74% van de panelleden aan dat de uitstroom van het aantal bijzonder beheer dossiers gelijk is gebleven ten opzichte van afgelopen kwartaal.

“Het is wonderlijk dat het aantal ondernemingen bij onze bijzonder beheer afdeling niet sterk toeneemt. We hadden afgelopen maanden echt een zware storm verwacht.”

Bijzonder beheer bankier

Toelooop voor de bijzonder beheer afdelingen

Het panel van herstructureringsexperts blijft het er (in lijn met de vorige BB-Barometer- november 2020) over eens (78%) dat de instroom van bijzonder beheer dossiers het komend kwartaal zal toenemen. Vooruitlopend op de verwachte instroom is het aantal bijzonder beheer medewerkers vorig jaar met 20% toegenomen.³

Toenemende twijfels over instroom komend kwartaal

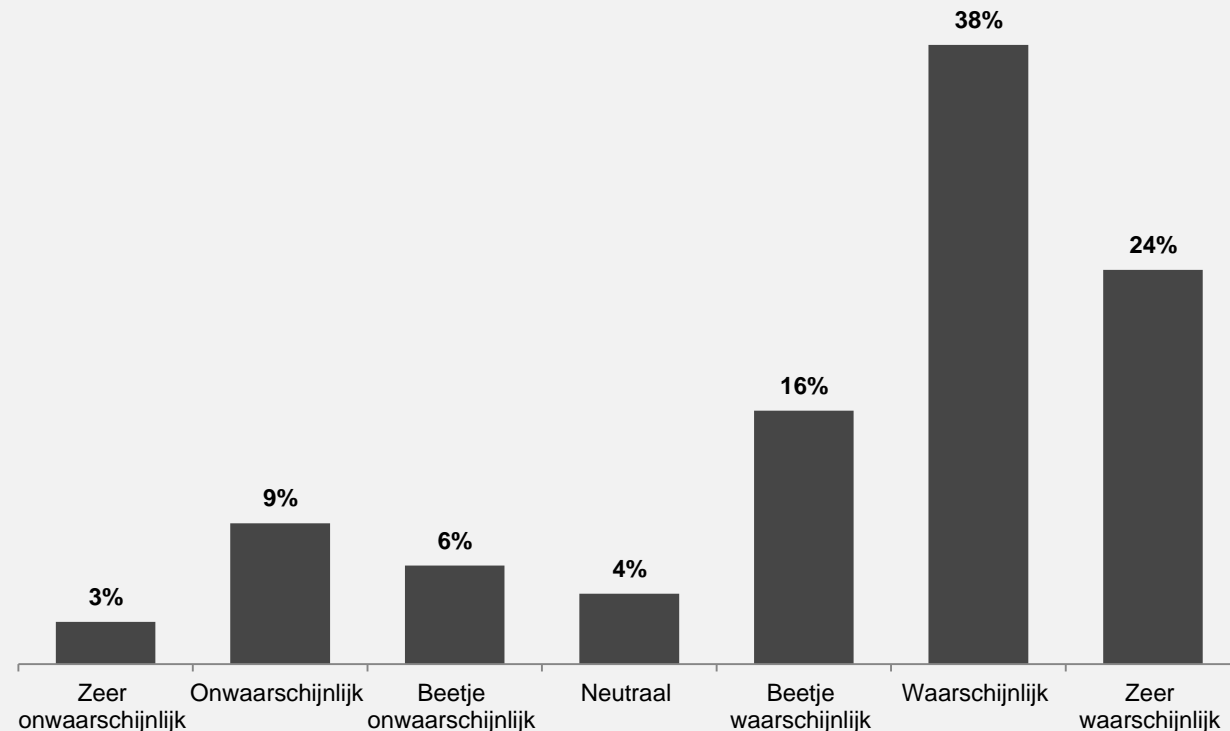
Er zijn wel toenemende twijfels bij het panel of de daadwerkelijke instroom komend kwartaal wel zal plaatsvinden. Zo verwacht 17% van het panel van herstructureringsexperts geen toename van de instroom, terwijl dit vorig kwartaal slechts 4% was. Illustratief is de uitspraak van een bijzonder beheer bankier. Hij vraagt zich af of de instroom bij bijzonder beheer daadwerkelijk zal plaatsvinden gezien alle kunstgrepen die door de overheid worden uitgehaald om ondernemingen te redden.

78%

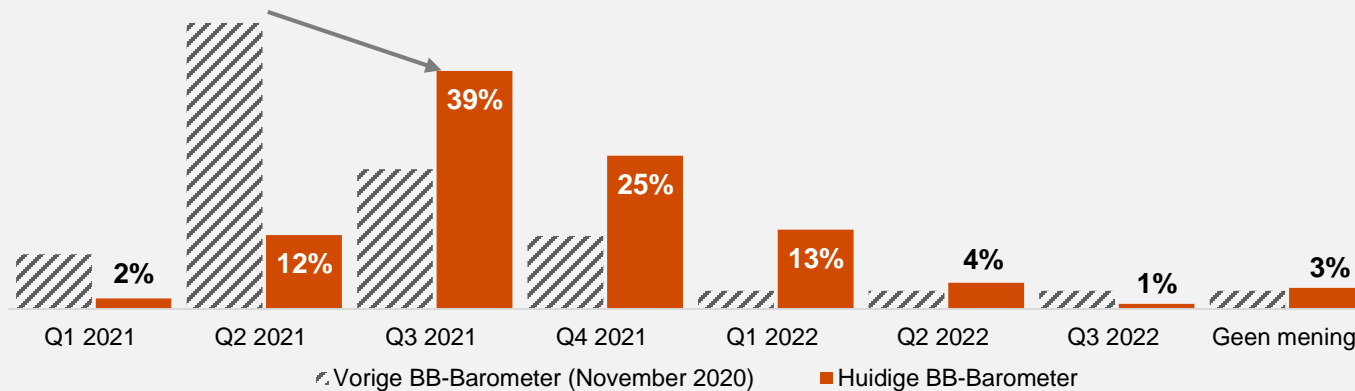
Van het panel acht het waarschijnlijk dat de instroom van bijzonder beheer dossiers komend kwartaal zal toenemen.

De instroom van bijzonder beheer dossiers zal het komende kwartaal toenemen

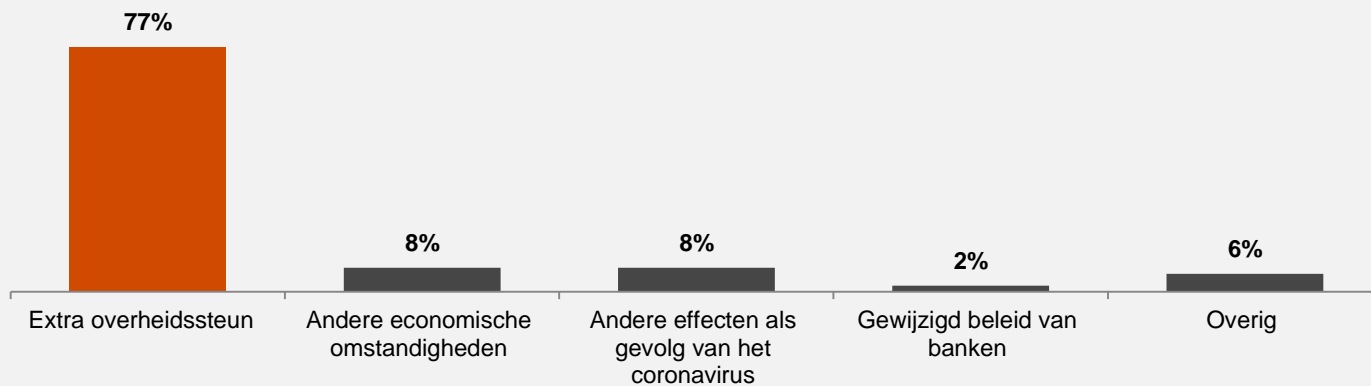
Vraag: Hoe waarschijnlijk acht je het dat de instroom van het aantal bijzonder beheer dossiers het komende kwartaal zal toenemen?

Als gevolg van de steunmaatregelen is het eerder verwachte hoogtepunt van de instroom bij bijzonder beheer verschoven van Q2 naar Q3 2021

Vraag: Wanneer verwacht u dat de instroom van het aantal bijzonder beheer dossiers zijn hoogtepunt bereikt?

Vraag: Indien u de vorige keer ook heeft deelgenomen aan de Bijzonder Beheer Barometer: is uw antwoord op de vraag wanneer de instroom zijn hoogtepunt bereikt veranderd? Indien dit het geval is, wat is de hoofdreden hiervan?

39%

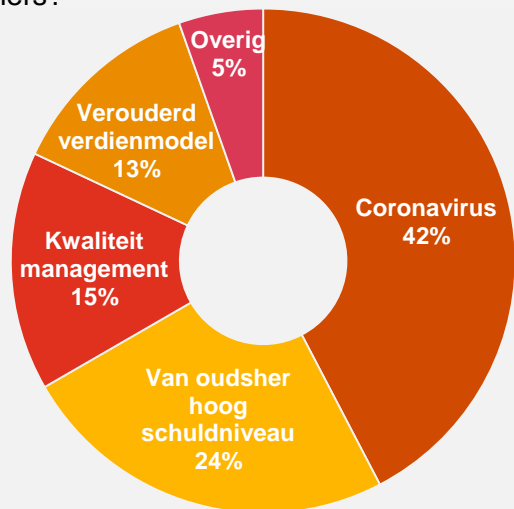
Van het panel van herstructureringsexperts verwacht in Q3 2021 een piek in de instroom bij bijzonder beheer.

Dit betekent dat de verwachting is dat de overheidsmaatregelen op korte termijn nog voldoende effect hebben, maar dat men verwacht dat dit in Q3 2021 niet meer het geval zal zijn. Dit beeld sluit aan op de conclusies van het ABN AMRO onderzoek 'De financiële weerbaarheid van Nederlandse bedrijven tijdens Corona'. Hieruit blijkt dat 27% van de Nederlandse bedrijven bij de huidige lockdown te maken krijgt met liquiditeitsproblemen die niet oplosbaar zijn zonder additionele financiering.⁴

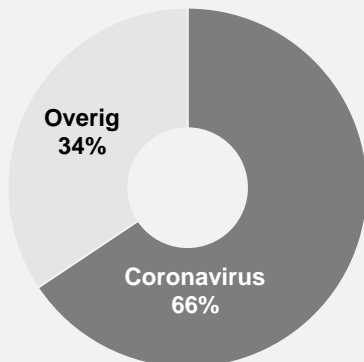
Verlenging van de steunmaatregelen is volgens het panel de hoofdreden (77%) voor de verschuiving van de piek ten opzichte van de vorige BB-Barometer.² Gewijzigd beleid van banken (2%) wordt in beperkte mate als hoofdoorzaak aangegeven.

De coronacrisis wordt minder als hoofdoorzaak gezien voor de huidige instroom van nieuwe bijzonder beheer dossiers

Vraag: Wat is naar uw mening de belangrijkste oorzaak voor de instroom van nieuwe bijzonder beheer dossiers?

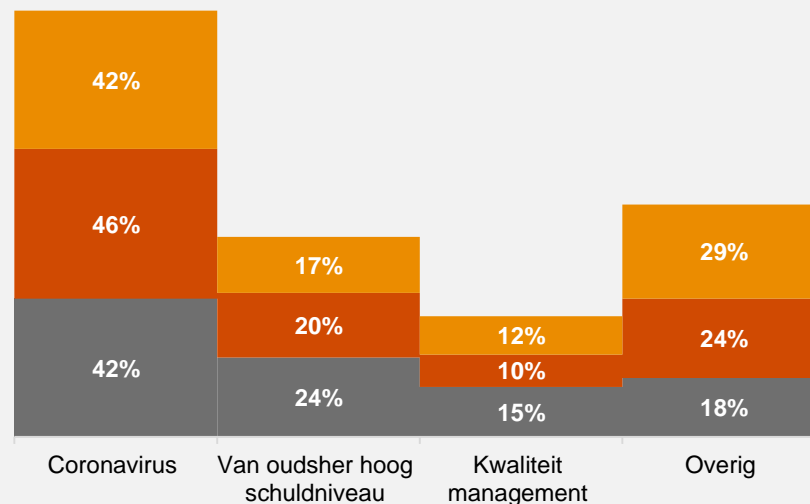

Huidige BB-Barometer

Vorige BB-Barometer (november 2020)²

Vraag: Wat zijn naar uw mening de belangrijkste 3 oorzaken voor de instroom van nieuwe bijzonder beheer dossiers?*

- % experts die deze oorzaak op de 3de plek hebben gezet als meest belangrijk
- % experts die deze oorzaak op de 2de plek hebben gezet als meest belangrijk
- % experts die deze oorzaak op de 1ste plek hebben gezet als meest belangrijk

*Voor de BB-Barometer is aan de herstructureringsexperts gevraagd om een top drie van oorzaken voor de instroom bij bijzonder beheer. Bovenstaande grafiek op deze pagina is samengesteld op basis van deze antwoorden, waarbij het antwoord 'coronavirus' een samenvoeging is van vier aan het coronavirus gerelateerde (sub)antwoorden

Invloed van het coronavirus op instroom bijzonder beheer neemt af

Van het panel van herstructureringsexperts geeft 42% aan dat de negatieve effecten als gevolg van het coronavirus op dit moment de belangrijkste oorzaak is voor de instroom van bijzonder beheer dossier. Dit is een opvallende daling ten opzichte van de 66% in de vorige BB-Barometer (november 2020).²

De indirecte gevolgen van het coronavirus zijn echter veel groter. Slechts 18% van het panel noemt het coronavirus niet als één van de drie belangrijkste oorzaken voor de huidige instroom. Tevens is een van oudsher te hoog schuldniveau, dat ook al voor de coronacrisis bestond, in toenemende mate belangrijk volgens het panel.

“Mijn portefeuille bestaat met name uit klanten die al jaren te maken hebben met tegenvallende resultaten. Het gevolg is een bovengemiddeld hoog schuldniveau waardoor men kwetsbaar is voor tegenvallers.”

Bijzonder beheer bankier

42%

Van de ondervraagde experts noemt de gevolgen van het coronavirus als de belangrijkste oorzaak voor de instroom van bijzonder beheer dossiers.

Het niet kunnen terugbetalen van reeds uitgestelde belasting wordt de belangrijkste reden voor instroom bij bijzonder beheer

Vraag: Wat wordt naar uw mening de belangrijkste oorzaak voor de instroom van nieuwe bijzonder beheer dossiers?

Top 4 gegeven antwoorden

1.	Terugbetalingsverplichting van belastingschuld als gevolg van het coronavirus (24%)
2.	Consumentengedrag dat blijvend is veranderd als gevolg van het coronavirus (20%)
3.	Verouderd verdienmodel (15%)
4.	Hoger schuldniveau door additionele bankfinanciering als gevolg van het coronavirus (13%)

Terugbetalen van opgebouwde belastingschulden

Volgens het panel van herstructureringsexperts wordt de terugbetalingsverplichting van belastingschuld (als gevolg van het coronavirus) de belangrijkste reden voor overdracht naar bijzonder beheer. Per 31 december 2020 bedroeg het verleende belastinguitstel €13,2 miljard.⁵ Dit bedrag is naar verwachting verder opgelopen mede doordat de periode waarover belastinguitstel aangevraagd kan worden verder doorloopt (inmiddels verlengd tot 30 juni 2021).⁶

Het nieuwe normaal

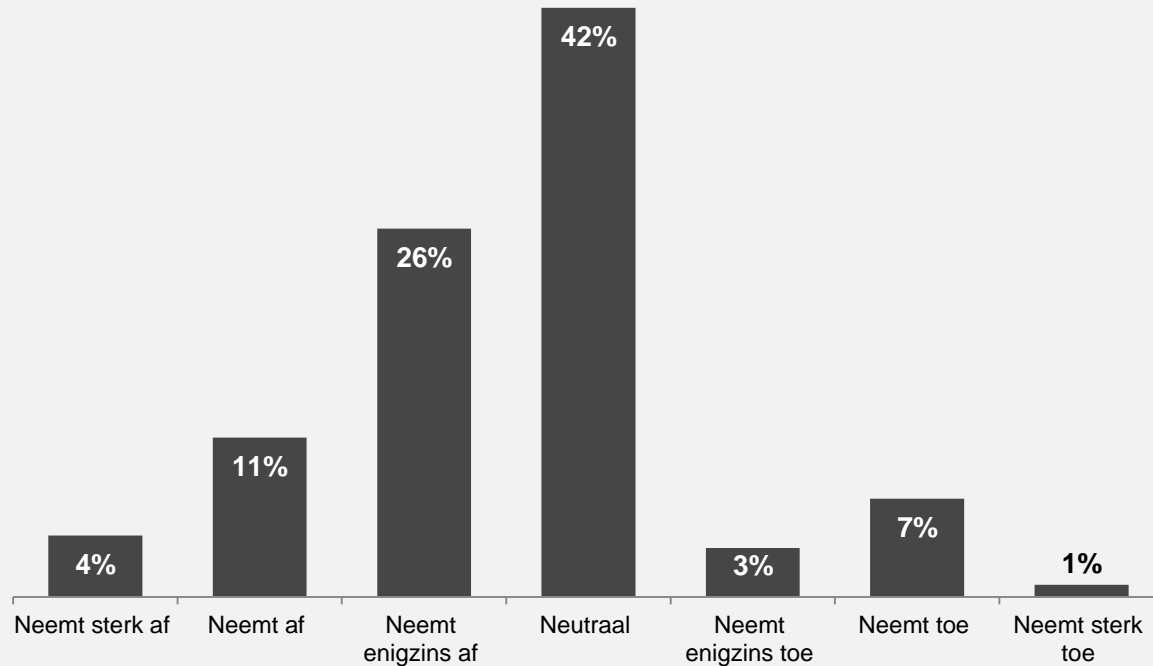
Zoals verwacht is een blijvend veranderend consumentengedrag als gevolg van corona (20%) een belangrijke reden voor de toekomstige instroom bij bijzonder beheer. Dit heeft volgens de PwC Global Consumer Insights Survey onder meer betrekking op de acceleratie van digitalisering. Zo is bijvoorbeeld de verwachting dat 45% van de consumenten in de periode na het corona hun mobiele telefoon meer gebruiken voor online aankopen dan ervoor. Verder is 86% van de consumenten voornemens om de dagelijkse boodschappen online te blijven bestellen.⁷

“Hebben bedrijven na corona nog wel een toekomst? Is de verdien capaciteit van de onderneming wel voldoende om de extra opgebouwde schulden terug te kunnen betalen? Of is de buitenwereld zo veranderd dat het saneren van de schulden of stoppen een reëlere optie is?”

Bijzonder beheer bankier

De kans dat ondernemingen succesvol uit bijzonder beheer komen is afgenomen

Vraag: Hoe ontwikkelt de kans zich dat een onderneming succesvol uit bijzonder beheer komt?

Afnemende kans om te overleven als onderneming

Van het panel van herstructureringsexperts geeft 41% aan dat de kans om succesvol uit bijzonder beheer te komen is afgenomen. Een verklaring hiervoor kan zijn dat er minder vertrouwen is dat ondernemingen in staat zijn het toegenomen schuldniveau te dragen in combinatie met een beperkte groei van de economie.⁸ Uit eerder onderzoek van onder meer de Universiteit Leiden blijkt dat historisch gezien de succesratio van een bijzonder beheertraject tussen de 50% en 75% ligt. De vraag is of dat zo blijft gezien de huidige bijzondere omstandigheden.⁹

Nieuwe herstructureringswet

De WHOA (Wet Homologatie Onderhands Akkoord) is per 1 januari 2021 ingegaan en kan ondernemingen wellicht uitkomst bieden om succesvol uit bijzonder beheer te komen. Door gebruik te maken van de WHOA kunnen schuldeisers en aandeelhouders gedwongen worden akkoord te gaan met een herstructurering van hun (schuld)positie buiten faillissement.

“De WHOA vergemakkelijkt het financieel herstructureren van ondernemingen waardoor ik gematigd positief ben over de overlevingskansen van ondernemingen in bijzonder beheer.”

Insolventieadvocaat

41%

Van de ondervraagde experts geeft aan dat de kans dat een bedrijf succesvol uit bijzonder beheer komt afgenomen is.

2.

Hoogste instroom bij bijzonder beheer verwacht voor ondernemingen uit de sectoren horeca, groot- en detailhandel, cultuur en recreatie

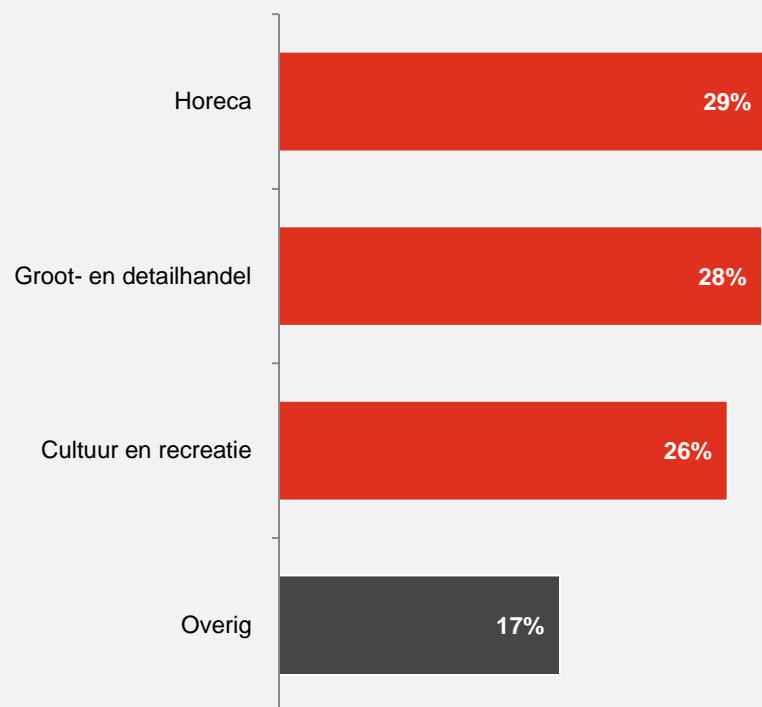
“ Als horeca-ondernemers niet op 1 maart hun deuren mogen openen, dan neemt de kans dat men de coronacrisis overleeft nog verder af.

Herstructureringsadviseur

De grootste instroom van bijzonder beheer dossiers wordt verwacht in de sectoren horeca, groot- en detailhandel, cultuur en recreatie

Vraag: In welke branche neemt het aantal bijzonder beheer dossiers het komende kwartaal naar verwachting het meest toe?

Sectoren zijn gedefinieerd op basis van de indeling die het CBS hanteert.

Toestroom van horecaondernemingen naar bijzonder beheer

Het panel van herstructureringsexperts verwacht in lijn met de vorige BB-Barometer dat de horeca de sector is waar het komende kwartaal het aantal bijzonder beheer dossiers het meest zal toenemen. In de eerste vier weken van 2021 zijn 25% meer horeca-ondernemingen failliet gegaan dan in de eerste weken van 2020.¹⁰

De horeca heeft volgens Koninklijke Horeca Nederland geen (liquiditeits)buffers meer, ondanks steunmaatregelen en diverse initiatieven zoals bezorging van maaltijden.¹¹ De huidige overheidsmaatregelen maken de vooruitzichten voor veel horecaondernemers somber. Additioneel probleem is het verkrijgen van additionele financiering om voorraden aan te vullen als de horeca weer open mag. Gezien deze ontwikkelingen voorziet ING een verdubbeling van het aantal faillissementen in 2021 naar een niveau van 600 faillissementen.¹² Een mogelijk aanknopingspunt voor ondernemers in de horeca is de recente uitspraak (februari 2021) in een bodemprocedure waarin een huurder slechts de helft van de huur hoeft te betalen tijdens de lockdown.¹³

29%

Van het expertpanel geeft aan dat het komende kwartaal de meeste bijzonder beheer dossiers te verwachten zijn in de horecasector.

Grote verschillen binnen de detailhandel

Iets meer dan een kwart (28%) van de ondervraagde experts verwacht een forse toestroom bijzonder beheer dossiers uit de groot- en detailhandel.

Als we inzoomen op de ontwikkelingen in de detailhandel, dan heeft deze sector met een omzetgroei in 2020 van 5,9% ogenschijnlijk een goed jaar gehad. Door verschillende maatregelen per type winkel is er echter sprake van grote verschillen binnen de onderliggende deelsectoren.¹⁴ Met name door het sluiten van niet-essentiële winkels is de online omzet in Q4 2020 met 55,6% gestegen.¹⁵ Deze omzetstijging ging veelal ten koste van ondernemingen die in sterke mate afhankelijk zijn van fysieke winkels, waaronder veel relatief kleinere ondernemingen.

Onverkochte voorraad zorgt voor druk op het ecosysteem van moderetailers

Door de lockdown hebben vooral moderetailers te maken met onverkochte voorraden. Deze voorraden zijn echter al wel betaald of moeten op korte termijn nog betaald worden. De waardeketen kent vanwege de productie in o.a. Azië en het Midden-Oosten weinig flexibiliteit.¹⁶ Hierdoor zijn moderetailers reeds inkoopverplichtingen aangegaan waar men gezien de huidige lockdown veelal geen behoefte aan heeft. Door de aanwezige liquiditeitstekorten zijn ondernemers veelal niet in staat om zonder aanvullende financiering de aangegane inkoopverplichtingen na te komen.

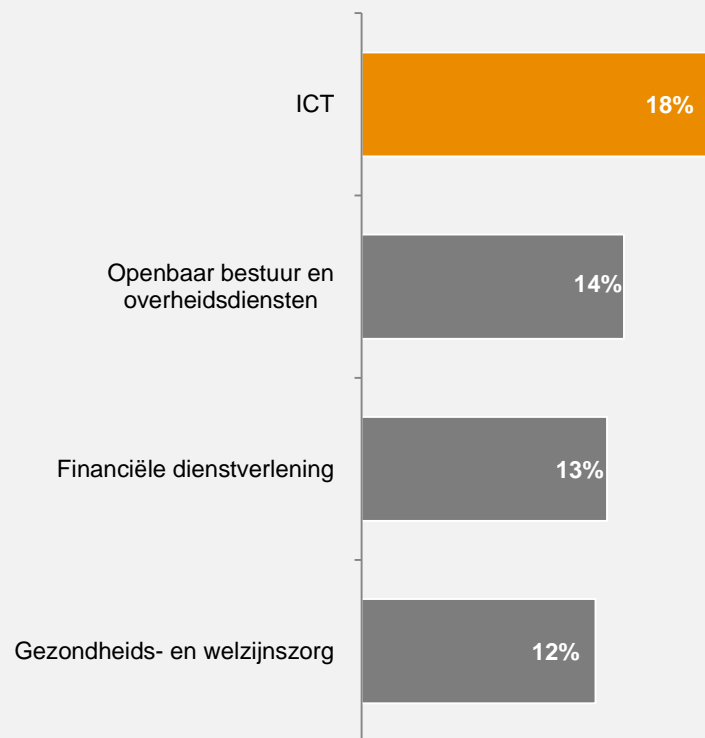
Cultuur- en recreatiesector hard geraakt door strenge overheidsmaatregelen

Van het expertpanel verwacht 26% een forse toestroom van bijzonder beheer dossiers uit de cultuur- en recreatiesector. De sector staat nagenoeg stil doordat bezoek aan bijvoorbeeld musea en bioscopen niet is toegestaan. Daarbij is het de vraag in hoeverre de coronacrisis het consumentengedrag blijvend heeft veranderd. Wat betekent bijvoorbeeld de versnelde opmars van streamingdiensten in de afgelopen maanden voor het verdienmodel van filmdistributeurs. Worden nieuwe films in de toekomst nog altijd eerst in de bioscoop getoond?¹⁷

De reissector, onderdeel van de recreatiesector, heeft vanwege de aanhoudende reisbeperkingen eveneens nog beperkt zicht op herstel. In de periode voor de uitbraak van de coronacrisis vond een gedeelte van de vakantieboekingen traditioneel in het begin van het jaar plaats. De gerelateerde aanbetalingen op deze boekingen werden gebruikt om vooruitbetalingen aan bijvoorbeeld hotels te doen. Echter, op dit moment zijn veel consumenten afwachting om een vakantie te boeken. Waar de vakantie naar toe gaat, is volgens de ANVR afhankelijk van het vaccineren en de mogelijkheid om te sneltesten.¹⁸

Laagste instroom van bijzonder beheer dossiers wordt verwacht in de ICT-sector

Vraag: In welke branche verwacht u komend kwartaal de minste instroom van het aantal bijzonder beheer dossiers?

Sectoren zijn gedefinieerd op basis van de indeling die het CBS hanteert. De ICT-sector omvat de productie en distributie van informatie, de daarbij behorende voorziening van de infrastructuur, alsmede activiteiten op het gebied van data- en communicatie-informatie technologie.

De coronacrisis zorgt voor een versnelling van de digitalisering waar de ICT-sector van profiteert

In lijn met de vorige BB-Barometer verwacht het panel van herstructureringsexperts dat de ICT-sector het minst wordt geraakt door de gevolgen van de coronacrisis.²

De door de coronacrisis ingegeven digitale versnelling in 2020 blijft een belangrijke impuls voor de ICT-sector.¹⁹ Dit blijkt ook uit de toenemende vraag naar e-commerce, online diensten en werken en leren op afstand. Deze trend wordt ondersteunt door de conjunctuurenquête van de KvK waarin ondernemingen aangeven dat de twee belangrijkste structurele wijzigingen in hun bedrijfsvoering thuiswerken en meer investeren in digitalisering zijn.²⁰

Bovengenoemde punten leiden volgens ING tot een volumegroei van 2% in 2021.²¹

Door de hoge mate van innovatie blijft de ICT sector en specifiek de techsector ook de komende jaren één van de belangrijkste investeringsgebieden voor zowel bedrijven als (private) investeerders.²²

18%

Van het expertpanel verwacht dat de minste instroom van bijzonder dossiers plaatsvindt in de ICT-sector.

3.

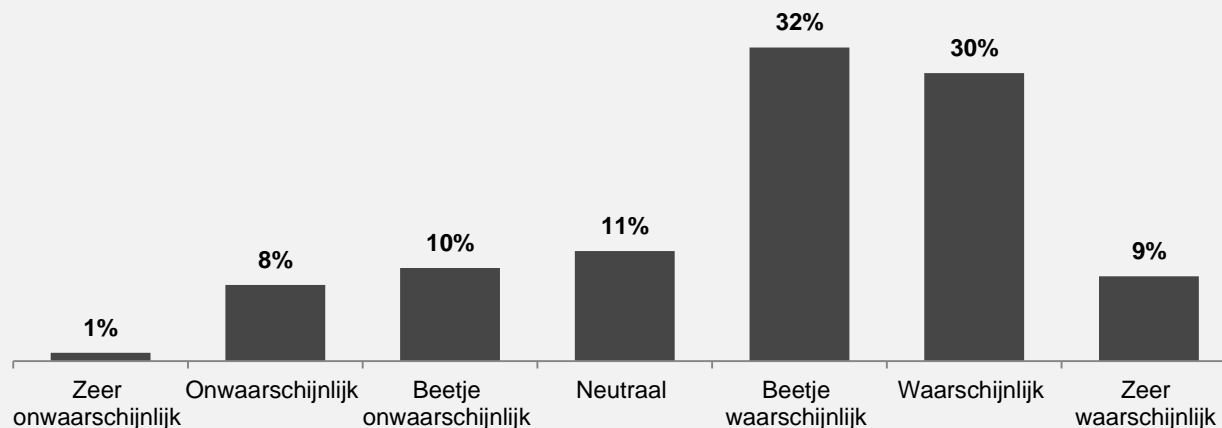
Het hoogtepunt van het aantal faillissementen wordt verwacht in Q4 2021

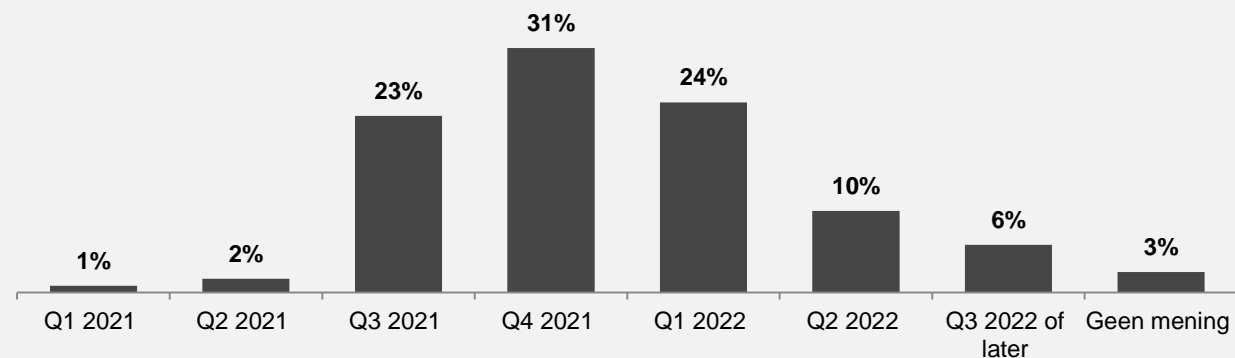
“ In mijn ogen zijn de steunmaatregelen teveel van het goede en te algemeen. Er worden teveel niet-levensvatbare bedrijven overeind gehouden met overheidsgeld.

Advocaat Insolventierecht

Het panel verwacht een toename van het aantal faillissementen met het hoogtepunt in Q4 2021

Vraag: Hoe waarschijnlijk acht je het dat het aantal faillissementen toeneemt in het komende kwartaal?

Vraag: Wanneer verwacht u dat het aantal faillissementen zijn hoogtepunt bereikt?

Stijging van het aantal faillissementen verwacht

Gezien het historisch dieptepunt van het aantal faillissementen in 2020, in combinatie met het beperkte aantal faillissementen in de afgelopen weken, is het weinig verrassend dat de meerderheid (71%) van het panel van herstructureringsexperts verwacht dat er een toename zal zijn van het aantal faillissementen in het komende kwartaal.

Hoogtepunt van het aantal faillissementen in Q4 2021

Het panel verwacht een piek in het aantal faillissementen in Q4 2021. Er zijn geen recente andere onderzoeken om de uitkomsten mee te vergelijken.

Het is opvallend dat het hoogtepunt van het aantal faillissementen één kwartaal later plaatsvindt dan het hoogtepunt van de instroom bij bijzonder beheer. Wellicht is dit gerelateerd aan de eerder beschreven afnemende kans dat ondernemingen succesvol uit bijzonder beheer komen. Bovengenoemde ontwikkelingen verrassen ons niet gezien het hogere schuldniveau van ondernemingen, de verslechterde economische omstandigheden en afbouw van steunmaatregelen waardoor sommige problemen van ondernemingen mogelijk niet oplosbaar zullen zijn.

31%

Van de experts verwacht dat de piek van het aantal faillissementen in Q4 2021 zal plaatsvinden.

Verlenging fiscale steunmaatregelen is wenselijk

Het panel van herstructureringsexperts vindt het verlenen van de mogelijkheid tot belastinguitstel (nu tot en met 30 juni) in combinatie met het verlenen van terugbetalingsregeling (nu 36 maanden vanaf 1 oktober) de belangrijkste maatregel om het aantal faillissementen te beperken. De opinie van het panel sluit aan bij het onderzoek van VNO-NCW, waarbij ondernemers aangeven dat uitstel van belastingen en de NOW-regeling het meest effectief waren.²³

Meer maatwerkoplossingen per sector

In lijn met diverse brancheorganisaties en ondernemersverenigingen geeft het panel aan dat meer maatwerkoplossingen per sector wenselijk zijn.²⁴

29%

Van de experts ziet een verlenging van de periode waarover belastinguitstel mogelijk is en een verlenging van de terugbetalingsregeling als de meest wenselijke maatregel die de overheid zou moeten nemen om het aantal faillissementen te beperken.

Verlenging van de periode waarover belastinguitstel en terugbetaling mogelijk is alsmede meer maatwerkoplossingen per sector zijn de meest cruciale extra overheidsmaatregelen om het aantal faillissementen te beperken

Vraag: Wat is het meest cruciaal dat de overheid extra zou moeten doen om het aantal faillissementen te beperken?

Top 5 gegeven antwoorden

Coulance voor ondernemers

Ondernemingen met financiële problemen kunnen mogelijk niet voldoen aan de bestaande terugbetalingsregeling (36 maanden vanaf 1 oktober) en zullen verzoeken tot aanpassing van de betalingsregeling. Een meerderheid (58%) van het panel van herstructureringsexperts vindt het dan passend om de periode waarover de belastingschuld terugbetaald moet worden te verlengen indien ondernemingen niet in staat zijn om de opgebouwde belastingschuld te voldoen. De opinie van het panel sluit niet aan bij de oproep van ondernemersorganisaties om de opgebouwde belastingschuld kwijt te schelden.²⁵ De Belastingdienst geeft zelf op haar website aan hier in maart meer over te communiceren.²⁶

De nieuwe rol Belastingdienst

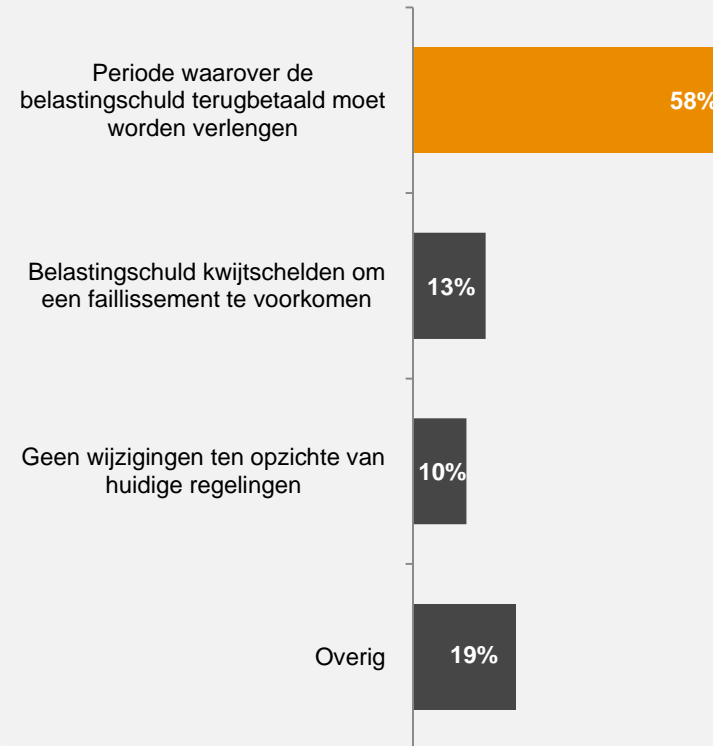
Door de opgebouwde belastingschulden is de Belastingdienst voor veel ondernemingen een belangrijke nieuwe financier geworden met een veelal preferente zekerheidspositie (bodenvoorrecht) ten opzichte van niet gecureerde schuldeisers. Wij achten de kans groot dat, als onderdeel van een financiële herstructurering, ook de Belastingdienst gevraagd gaat worden om bij te dragen in de oplossing. De vraag is of de Belastingdienst de juiste mogelijkheden krijgt en voldoende op deze nieuwe rol is voorbereid? Als ze deze belangrijke nieuwe rol niet goed (kunnen) invullen zullen veel van de steunmaatregelen weggegooid geld blijken en gaan veel ondernemingen alsnog onnodig failliet.

58%

Van de ondervraagde experts geeft aan dat een langere terugbetalingsperiode de meest passende oplossing is als ondernemingen niet in staat zijn de belastingschuld terug te betalen.

Verlengen van de terugbetalingsperiode voor opgebouwde belastingschuld is de meest passende overheidsmaatregel

Vraag: Welke overheidsmaatregel acht u het meest passend om bedrijven te helpen die niet in staat zijn om de opgebouwde belastingschuld (als gevolg van het coronavirus) terug te betalen?

Stabiliseren van de crisis en tijdig schakelen met stakeholders is volgens het panel juist nu van belang voor ondernemers

Vraag: Welke herstructureringsmaatregelen zijn het meest geschikt gezien de huidige ontwikkelingen?

33%

Van het panel van herstructureringsexperts vindt het stabiliseren van de crisissituatie de belangrijkste maatregel

Wetenschappelijk onderzoek bevestigt dat de herstructureringsmaatregel 'stabiliseren' inderdaad een belangrijk aandachtspunt is in crisissituaties.²⁷ Naar onze mening is dit echter veelal niet voldoende. Als ondernemingen daadwerkelijk op lange termijn willen overleven dan is het van belang om tegelijkertijd strategische keuzes te maken. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt tevens dat veel bedrijven blijven hangen in "brandjes blussen" en vergeten hun strategische koers aan te passen waardoor ze alsnog ten onder gaan.²⁷

De Belastingdienst als onverwachte huisbankier van ondernemend Nederland

Een bericht van Edwin van Wijngaarden

Partner bij PwC Restructuring

Als de Belastingdienst haar belangrijke nieuwe rol niet goed kan invullen, zullen veel van de steunmaatregelen weggegooid geld blijken en gaan veel ondernemingen onnodig failliet.

Er wordt door veel ondernemingen gebruik gemaakt van de overheidsmaatregel 'Bijzonder uitstel van betaling vanwege coronacrisis'. Anders dan bijvoorbeeld de NOW en TVL-regeling is dit geen subsidie, de niet betaalde belastingen moeten op een later moment terugbetaald worden. De Belastingdienst is als gevolg hiervan voor veel ondernemingen een belangrijke nieuwe financier geworden. Uiteraard is het nog maar de vraag of ondernemingen, in andere economische omstandigheden, in staat zullen zijn deze en andere opgebouwde schulden af te betalen.

Als een onderneming niet in staat is om al haar schulden (tijdig) terug te betalen, en de waarde van de onderneming in continuïteit hoger is dan in faillissement, is het herstructureren van de schulden vanuit bedrijfseconomisch en maatschappelijk perspectief een verstandige keuze.

Als we hier niet in slagen zullen veel van de steunmaatregelen weggegooid geld blijken en gaan veel ondernemingen alsnog onnodig failliet.

Nu de Belastingdienst een belangrijke, zo niet de belangrijkste, financier is geworden voor veel ondernemingen zal ook de Belastingdienst gevraagd worden om bij te dragen in de oplossing. Hierbij kan gedacht worden aan verlenging van de terugbetalingstermijn, gedeeltelijke kwijtschelding of zelfs afschrijven van schulden in ruil voor aandelen. Dit heeft meerdere implicaties, belastingambtenaren zijn immers geen bankiers en missen een juridisch kader dat ze uitgebreide herstructureringsmogelijkheden geeft. Tevens zijn onder meer criteria nodig die praktisch toepasbaar zijn voor de medewerkers, wil je de golf aan verzoeken snel en bevredigend kunnen opvangen. Het demissionair kabinet zal moeten nadenken over een wettelijk kader en criteria, rekening houdend met een bedrijfseconomisch en maatschappelijk toetsingskader, transparantie in de besluitvorming en beroepsmogelijkheden.

Een algemene leidraad en criteria kunnen in de meeste gevallen soelaas bieden, maar in veel gevallen zal ook maatwerk nodig zijn.

De Belastingdienst moet zich op deze nieuwe rol voorbereiden en voldoende capaciteit creëren om alle verzoeken tijdig en kundig te kunnen behandelen. De Belastingdienst zal mede het succes gaan bepalen van alles wat we gedaan hebben om onze economie te redden. Een niet te onderschatten taak.

Het belang van een informatieplatform

Een bericht van Erik in 't Groen

Senior manager bij PwC Restructuring

Start tijdig met uw informatieplatform, met de tijd verstrijkt het aantal opties dat u heeft

Uit de resultaten van de BB-Barometer komt naar voren dat de toestroom naar de bijzonder beheer afdelingen het komende kwartaal zal toenemen. Hoofdoorzaken zijn ondermeer het niet kunnen voldoen van de (terug)betalingsverplichtingen jegens de Belastingdienst en de bank. In dit soort situaties is het hebben van een informatieplatform van cruciaal belang om de betrokken stakeholders tijdig en volledig te kunnen informeren.

Een informatieplatform bestaat naast generieke informatie over de onderneming uit een

probleemanalyse, financiële scenario's en een onderbouwd financieringsverzoek.

Vaak wordt de benodigde tijd om te komen tot een goed informatieplatform onderschat. Het niet hebben van deze informatie kan er voor zorgen dat de betrokken stakeholders geen besluit kunnen nemen of erger nog niet willen meewerken aan een oplossing. Er blijft dan soms te weinig tijd en te weinig opties over om een oplossing buiten faillissement te realiseren. Kortom, een informatieplatform is in deze onzekere tijd van cruciaal belang om snel te kunnen handelen.

Het belang van urgentie voor verandering

Een bericht van Jan Adriaanse en Jean-Pierre van der Rest

Onderzoekers aan de Universiteit Leiden

Creëer urgentie voor verandering

De BB-Barometer lijkt te suggereren dat het allemaal nogal meevalt met het Nederlandse bedrijfsleven. Niets is echter minder waar. Sterker, wanneer het nu nog goed gaat met je onderneming 'ondanks' de coronacrisis, of misschien wel 'dankzij', realiseer je dan dat het mogelijk stilte voor de storm is. Creëer urgentie voor kostensanering, verbetering van bestaande bedrijfsactiviteiten en strategieverandering. Onderzoek laat zien dat ondernemers die de urgentie voor verandering naar voren halen, en daarmee aan proactief turnaround management doen, de grootste kans op overleving hebben.

Omarm dus verandering of zoals Churchill zo mooi aangaf: "to improve is to change, so to be perfect is to change often".

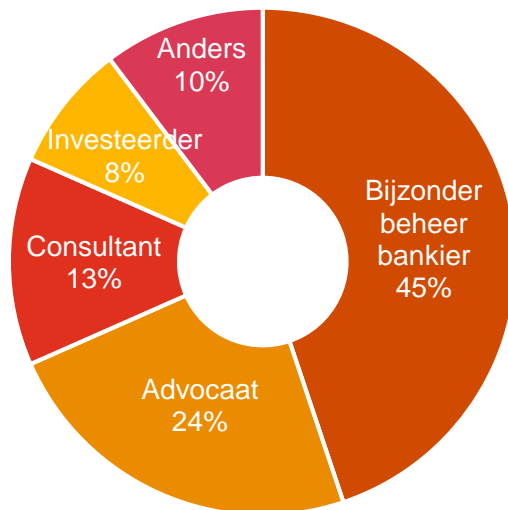
Ook sectoren die nu zwaar zijn geraakt, zoals de horeca, dienen fundamentele vragen te stellen over hun toekomstige businessmodel. Natuurlijk gaat het nu om overleven, maar uiteindelijk geldt ook voor deze sector dat alleen brandjes-blussen niet de oplossing is. Dus een "post-corona" visie op de toekomst ontwikkelen is zelfs belangrijk als je in de overlevingsmodus zit. Sterker, het vergroot de kans dat je eruit komt. En, niet onbelangrijk, het geeft inspiratie, energie en motivatie.

Survey Methodologie

Geconsulteerde groep

PwC en de Universiteit Leiden hebben voor deze survey 122 herstructureringsexperts geraadpleegd. Het panel van herstructureringsexperts is geraadpleegd tussen 25 januari en 5 februari 2021. Alle vragen zijn beantwoord op een confidentiële basis.

De verdeling van de geconsulteerde groep van experts naar rol is als volgt:

Onderzoeksopzet

De uitkomsten van de BB-Barometer zijn (mede) gebaseerd op uitkomsten van voornoemde survey alsmede documenten en informatie zoals PwC die van verschillende partijen heeft ontvangen. PwC en/of Universiteit Leiden hebben zich bij het opstellen van de BB-Barometer (mede) gebaseerd op de aan PwC en/of Universiteit Leiden ter beschikking gestelde en reeds bestaande informatie, waarbij is aangenomen dat deze informatie juist, volledig en niet misleidend is. De betrouwbaarheid van de aan PwC en/of Universiteit Leiden ter beschikking gestelde documenten en informatie is door PwC en Universiteit Leiden niet geverifieerd of gevalideerd.

De BB-Barometer is louter bestemd voor informatieve doeleinden en is niet bedoeld voor enig ander gebruik of bestemd voor enig ander doel. Hoewel PwC en de Universiteit Leiden bij de totstandkoming van de BB-Barometer de nodige zorg heeft betracht, verstrekken PwC en de Universiteit Leiden geen enkele expliciete of impliciete verklaring

noch bieden PwC en de Universiteit Leiden enige garantie ten aanzien van de juistheid of volledigheid van de in de BB-Barometer vervatte informatie. U blijft te allen tijde zelf volledig verantwoordelijk voor eventuele op de BB-Barometer gebaseerde besluitvorming en/of beslissing(en). PwC en de Universiteit Leiden aanvaarden geen enkele verantwoordelijkheid, zorgplicht en/of aansprakelijkheid - contractueel, op basis van onrechtmatige daad (inclusief nalatigheid) of anderszins - voor de BB-Barometer noch voor de gevolgen van enig handelen of nalaten door u en/of derden op basis van (de inhoud van) de BB-Barometer

© 2021 PwC. Alle rechten voorbehouden. 'PwC' verwijst naar de juridische entiteiten zoals omschreven in de legal disclaimer. <https://www.pwc.nl/nl/onze-organisatie/legal-disclaimer.html>. www.pwc.nl

© 2021 Universiteit Leiden. Alle rechten voorbehouden.

Achtergrond en contactgegevens

Business Restructuring Services

Het PwC Business Restructuring Services team bestaat uit meer dan 30 professionals die bedrijven in financiële moeilijkheden alsmede de financiers en andere stakeholders van deze bedrijven adviseert en ondersteunt. Onze dienstverlening is gericht op het vinden van een oplossing en bestaat onder andere uit het uitvoeren van independent business reviews, financiële en operationele herstructurering en insolventie ondersteuning.

Edwin van Wijngaarden

Partner

+31 (6)54 62 43 09

edwin.van.wijngaarden@pwc.com

Peter Wolterman

Partner

+31 (6)46 01 83 33

peter.wolterman@pwc.com

Erik in 't Groen

Senior manager

+31 (6)83 20 63 87

erik.in.t.groen@pwc.com

Koos Beke

Director

+31 (6)12 74 81 87

koos.beke@pwc.com

Ralf Zwerver

Director

+31 (6)10 98 15 38

ralf.zwerver@pwc.com

Casper Stikkelman

Director

+31 (6)34 19 60 66

casper.stikkelman@pwc.com

Universiteit Leiden

De afdeling Bedrijfswetenschappen houdt zich bezig met vraagstukken op het gebied van ondernemerschap, innovatie en insolventie, in het bijzonder Turnaround Management. Hieraan zijn o.a. de leerstoelen 'Turnaround Management' en 'Bedrijfswetenschappen' verbonden.

Jan Adriaanse

Wetenschappelijk directeur en
hoogleraar Turnaround Management

+31 (0)71 527 77 52

j.a.a.adriaanse@law.leidenuniv.nl

Jean-Pierre van der Rest

Afdelingsvoorzitter en hoogleraar
Bedrijfswetenschappen

+31 (0)71 527 61 35

j.i.van.der.rest@law.leidenuniv.nl

Wij danken alle herstructureringsexperts voor hun deelname

122 Experts

45%

Bijzonder beheer
bankiers

ABN AMRO, ING, NIBC en Rabobank

24%

Insolventie-
advocaten

Allen & Overy, Boels Zanders Advocaten, Buren Legal Tax Notary, Ceres Legal, Clifford Chance LLP, CMS, De Advocaten van Riet, Dentons, DVDW Advocaten, Habraken Rutten Advocaten, Van den Herik & Verhulst Advocaten, Houthoff, La Gro Geelkerken Advocaten, Law & Pepper Advocaten, Ten Holter Noordam Advocaten, Van Doorne en Windt Le Grand Leeuwenburgh

13%

Herstructurerings-
adviseurs

BBN-Nederland.nl, BerendsenVisser, Brookfields Consultancy, De Jager Industrial Management, Exitus, Koens Consultancy, HBB Restructuring, Hermes Advisory, Kruger Interim Management en UNO Bedrijfsadviseurs

18%

Overig

DLL, Main Capital Partners, Stenn en Verbond van Credit Management Bedrijven (VCMB)

Een gedeelte van het panel van herstructureringsexperts heeft op anonieme basis deelgenomen

Bronnenlijst (1/3)

1. CBS, 12-1-2021, Minder faillissementen in 2020
<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/02/minder-faillissementen-in-2020>
2. PwC, 10-11-2021, Bijzonder Beheer Barometer November 2020
<https://www.pwc.nl/nl/actueel-publicaties/assets/pdfs/pwc-bijzonder-beheer-barometer-nov-2020.pdf>
3. FD, 20-12-2020. Banken wapenen zich voor toestroom bijzonder beheer
<https://fd.nl/ondernemen/1364861/banken-wapenen-zich-voor-toestroom-bijzonder-beheer>
4. ABN Amro, 13-1-2021. De financiële weerbaarheid van Nederlandse bedrijven tijdens Corona
<https://insights.abnamro.nl/2021/01/de-financiele-weerbaarheid-van-nederlandse-bedrijven-tijdens-corona-gecontroleerde-terugval-met-grote-onderliggende-spreiding/>
5. CBS, 12-2-2021, Gebruik van steunmaatregelen per 31 December
<https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2021/06/gebruik-van-steunmaatregelen-corona-per-31-december>
6. Rijksoverheid, 3-2-2021. Belastingmaatregelen voor ondernemers, werkgevers en consumenten
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-financiele-regelingen/overzicht-financiele-regelingen/belastingmaatregelen>
7. PwC, Juli 2020. Global Consumer Insights Survey 2020
<https://www.pwc.com/gx/en/consumer-markets/consumer-insights-survey/2020/pwc-consumer-insights-survey-2020.pdf>
8. Europese Commissie, 11-2-2021. Economische winterprognoses 2021: Een moeilijke winter, maar licht aan het einde van de tunnel
<https://www.rabobank.nl/kennis/s011108829-tijdelijk-somberder-economisch-beeld-door-harde-lockdown>
9. Adriaanse, J.A.A., Restructuring in the Shadow of the Law, Informal Reorganisation in the Netherlands, Diss. Leiden, Deventer: Kluwer, 2005.
10. CBS, 4-2-2021. Zijn er meer faillissementen?
<https://www.cbs.nl/nl-nl/faq/corona/economie/zijn-er-meer-faillissementen->
11. NRC, 4-2-2021. Banken moeten meer kijken naar wat er wel kan in de horeca
<https://www.nrc.nl/nieuws/2021/02/04/maatschappelijke-rol-banken-laat-ze-de-horeca-helpen-a4030587>
12. ING, December 2020. Horeca zet in 2021 eerste stap naar herstel
<https://www.ing.nl/zakelijk/kennis-over-de-economie/uw-sector/outlook/horeca.html>
13. FD, 28-1-2021. Rechter: Horeca hoeft maar helft huur te betalen in lockdown
<https://fd.nl/ondernemen/1372103/rechter-horecazaak-hoef-maar-helft-huur-te-betalen-in-lockdown-meb1caXpU22l>

Bronnenlijst (2/3)

14. CBS, 29-1-2021. Detailhandel: recordgroei in 2020, krimp in december
<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/04/detailhandel-recordgroei-in-2020-krimp-in-december>
  15. CBS, 2-2-2021. Internetverkoop detailhandel 55,6% hoger in het vierde kwartaal
<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/05/internetverkoop-detailhandel-55-6-procent-hoger-in-vierde-kwartaal>
  16. NOS, 5-7-2020. Modezaken worstelen met impact corona, veel uitverkoop en onverkochte voorraden
<https://nos.nl/artikel/2339595-modezaken-worstelen-met-impact-corona-veel-uitverkoop-en-onverkochte-voorraden.html>
  14. FD, 31-1-2021. Bioscopen kunnen niet meer op de filmpremieres rekenen
<https://fd.nl/ondernemen/1371564/bioscopen-kunnen-niet-meer-op-de-filmpremieres-rekenen-peb1caXpU22l>
  18. RTL Z, 22-1-2021. Kijken kijken, niet boeken: we durven vakantie nog niet te plannen
<https://www.rtlnieuws.nl/economie/life/artikel/5209732/consument-aarzelt-om-zomervakantie-te-vroegboeken>
  19. ING, 21-12-2020. Meer investeringen in ICT tijdens coronacrisis
<https://www.ing.nl/zakelijk/kennis-over-de-economie/onze-economie/de-nederlandse-economie/publicaties/meer-investeringen-in-ict-tijdens-coronacrisis.html>
  20. KvK, 1-11-2020. Uitkomsten conjunctuurenquête vierde kwartaal
https://www.kvk.nl/download/KVK_COEN_Q4_2020_tcm109-494286.pdf
  18. ING, Januari 2021, IT sector laat in 2021 weer groei zien
<https://www.ing.nl/zakelijk/kennis-over-de-economie/uw-sector/outlook/software-and-services-sector.html>
  22. PWC, 1-7-2021. Herstel M&A markt na periode van vertraging
<https://www.pwc.nl/nl/actueel-en-publicaties/diensten-en-sectoren/technologie/na-periode-van-vertraging-herstel-m-a-markt-verwacht.html>
  23. VNO NCW, 30-01-2021. Corona enquête: lockdown en schuldenberg tasten vertrouwen aan
https://www.vno-ncw.nl/forum/corona-enquete-lockdown-en-schuldenberg-tasten-vertrouwen-aan?utm_source=ForumAlert&utm_campaign=nieuwsbrief&utm_medium=e-mail
  24. De Ondernemer, 10-01-2021. Flitspeiling INretail: vrees tsunami faillissementen en ontslagen
<https://www.deondernemer.nl/corona/maatregelen/flitspeiling-inretail-vrees-tsunami-faillissementen-ontslagen~2727013>
- VNO NCW, 30-01-2021. Maatwerk steunpakket is goede stap, maar vraag of het voldoende is
<https://www.vno-ncw.nl/nieuws/maatwerk-steunpakket-goede-stap-maar-vraag-het-voldoende>

Bronnenlijst (3/3)

25. Telegraaf, 8-2-2021. MKB roep om kwijtschelding belasting schuld
<https://www.telegraaf.nl/financieel/586313081/mkb-roep-om-kwijtschelding-belastingenschuld>
26. Belastingdienst, 4-2-2021. Wat kunt/moet u doen wanneer uw bijzonder uitstel van betalingen vanwege de corona crisis afloopt?
<https://www.Belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/nl/coronavirus/content/bijzonder-uitstel-aangevraagd-en-verlengd-geen-precoronaschuld>
27. Adriaanse, J.A.A., & Van der Rest, J.I. (eds.). Turnaround Management and Bankruptcy (pp. 269-304). Routledge Advances in Management and Business Studies. London: Routledge/Taylor Francis.

Bijzonder Beheer Barometer

Universiteit
Leiden